

Stemmen

P.C. Boutens

editie C.L. Schepp, A. Rutgers, J. van Krimpen

bron

P.C. Boutens, *Stemmen*. In: P.C. Boutens, *Verzamelde werken* (ed. C.L. Schepp, A. Rutgers en J. van Krimpen). Joh. Enschedé en zonen, Haarlem / Firma L.J.C. Boucher, 's-Gravenhage 1943, p. 169-268.

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/bout005stem01_01/colofon.htm

© 2005 dbnl / erven P.C. Boutens / erven C.L. Schepp, erven A. Rutgers en erven J. van Krimpen

Opdracht

Weêr schermt de Zomer met zijn zijden luchten
 Mijn daaglijksch landschap dat de stille jaren
 Verinnigden tot kamer van vertrouwdheid,
 Waar de even reeks der reizende getijden
 Kijken door sneeuw en bloemen, zon en regen
 Met eendre vriendschap van beurtwisslende oogen,
 Sinds het in stâgen omgang ligt doorwaterd
 Van stroom die zomer koelt en zoelt den winter,
 Liefde die springt uit God en keert tot God.

Niet enkel, nu, met arme eenzaamheids schaamte
 Ontvang ik koninklijken mijner gasten,
 Maar in zijn pracht van uitgekeurde verven
 En windrimplende gratie van bewegen
 Wordt hij bij oogeblikken bleek van aandacht,
 Als in die koele spiegels van genade
 Zijn eigen beeld hij huiverschoon verdiept ziet
 Met licht dat vóór hem was en na hem blijft. -
 En als zijn oogen uit hun zwijgen rijzen,
 Zeggen zijn heusche lippen hare erkenning
 In blanken toon van heer-lijke gelijkheid,
 En over-weêr praten ons lichte woorden
 Van 't schoon gebeur der zonbestraalde wereld
 In effen majesteit die stijgt noch daalt.

Zoo waaien al de rijke dagen over
 Als teêre wolken door den zomerhemel, -
 En menigmalen ga ik 't oudbekende
 Pad door mijn wildernis van schermend pijpkruid
 Manhoog boven de paarse koekoeksbloemen;
 En zie langs banen van onzichtbre vlieten
 De verre schepen door de weiden wandlen
 Als blankgevlakte scheer-zeilende vooglen;

En zie de fijne zonbesneden lijnen
Van 't stadsprofiel waar 't middaglicht op regent;
En al de wanden die uit zee opspringen
Over de duinen die de kim beglooien,
Waden kniediep door het maairijpe hooiland
En zingen hoog voorbij door groene weelden
Invallend en uitruischend in de verten
Tot een oneindig en veelstemmig lied.

Maar in den avond als de schemeringen
De aarde overbloeien met haar witte velden,
Drijft in rood bloed van blijgeklaarden hartstocht
Herinnring op door al die blanke bedden,
Als witte tulpen die in nabloei rooden, -
En verzen worden in en uit de stilte
En liggen zwaar als dichtgestikte bloemen
Op 't donkere brokaat der vroege nacht.

Zoo scheep ik met de winst van elken dag
Mij in op droomen die u achterhalen
Door het maanzilvren zog van verre zeeën,
Die van mij zijt gegaan om weêr te zien
Landen en bloemen die ik nimmer zag,
Gij zachte minnaar van het Goede Leven, -
En bloode bied ik 't weinge dat ik heb
Uit meengen jaarbloei van genegenheden
Bewaard met arme zorg van bijen die
Zetten veel honing om in weinig was...

Zoo beeldt zich eindeloos dezelfde ziel,
Omdat zij haar gelaat onbeeldbaar weet,
Achter het masker van het oogenblik;

En immer meerdren zich in blanke rij
Haar zuivernaakte marmerstille standen,
Totdat uw voet op den gezetten tijd
Door boomenluwte en zondoorwenkte schaûw
Den ouden weg hervindt naar dees haar kluis,
Nu zomers open voor al zon en winden
Als een Spaansch huis bedolven onder rozen.

Afvaart

De maanlicht-overvloeide vloed
 Heft 't ranke spook van vlotte bom
 Boven den zwarten menschendrom
 Die vlekt het zilvren zand als roet.
 De ketting waar zich 't schip aan windt,
 Kreunt eenzaam als nacht-wakker kind.

Geen andre klank begint of duurt.
 Het koele klikken langs de kiel,
 Nu 't schip in voller water stuurt,
 Reikt niet tot hier. Het slank profiel
 Verbreedt onhoorbaar-onverwacht
 Zich met der zeilen effen pracht.

Van duistre plecht onzichtbre hand
 In driemaal-op-en-neder-zwaai
 Wuift licht vaarwel aan vriend en land
 En heel de manelichte baai.
 En donker wuift de kust weêrom
 Van rijke vangst en wellekom...

Ik blijf niet langer op mijn plek
 In 't avondduin. Mijn voet
 Voelt onder zich het weifel dek
 Van schip te deinen op den vloed.
 En met nabije schaduw weet
 Ik lichtste licht bekleed.

De breede ronding van de kust
 Deinst lamp-bezet, maar doodsch.
 Met geen sinjaal durft donkre loods
 De stranden roepen uit hun rust...
 Waar schuilt de stille school van buit
 Waar vol meê keer' de leêge schuit?

Of wordt in 't verre land en voor altoos
 Ons wild verlangen schoon en stil? -
De zee is diep en eindeloos
 Zooals vertrouwen wil
En wilde toen 't aan 't veilig strand
Te droomen zat van de' overkant.

De wind bolt uit het ruime wak.
 Het schip helt op zijn breede streek.
Nog even maar is de einder strak
 En van kustlichten bleek...
En nu - niets meer dan heem'l en zee...
De zeilen over! Reê!

Het geredde kind

'Gij kunt niet raden met wat liefde wonderbaar
De groote diepe zee ik minnen moet,
Sinds, vader, gij met eigen lijfsgevaar
Mij opbracht uit haar vloed.

En dagen lag ik, niet, zoo stil alsof ik sliep
Achter gordijngedonkerd raam
En hoorde niet of moeder riep
Mij bij mijn eigen naam? -

Hoe kan ik anders dan gelukkig zijn
Bij dit geluk dat uit uw oogen lacht
Zoo teêr dat nimmer zonder tranenschijn
Het wordt herdacht?

Maar o de zee en o de droom
Waar ik mij nog niet op bezinnen kon,
Maar waar ik weg uit kwam zoo traag, zoo loom,
Juist toen het mooist begon!

Aan den kruisweg

'Van Oost en West, van Noord en Zuid,
Staat even in uw blinkende haast;
Drinkt een teug rust en hoort mijn woorden uit,
En gaat, hebt waar uw hart naar aast.

Ik bouwde mijn huis aan der wegen sprong,
Omdat ik niet weet wat weg te gaan.
Ik werd hier oud, ik was hier jong,
En ieder jaar kwam met nieuwe blaên.

Maar ik was al dien tijd
Als een oud hout dat niet meer bot,
Schoon mijn staf is gereed en mijn maal bereid
Op ieder teeken van mensch of god...

Zag niemand van u een wezen vreemd
Met oogen groot, met oogen blauw,
Diep van de macht die geeft en neemt?...
Zij heeft meest van een aardsche vrouw.

En wonder moet het zijn dat ze eenzaam gaat,
Zoo zwak is ze en zoo eenig jong;
Heur hoofd neigt als een roos regenverzaad
Naar donkerzwane wrong.

Haar gang is zacht als wuivend riet
Dat op den wind maar lijkt te gaan,
Doch spoorloos-ver effent heur baan
Voor wien zij vliedt.

En als zij spreekt in de lucht zoo stil,
Praat de wind met haar meê door riet en rijs;
Men hoort niet wat zij zeggen wil,
Alleen de vreemde wijs.

En zeker volgt haar heel van ver
Een bleek en moê kind tred voor tred:
Achter heur helle maan een duistre ster,
Schaduw van schande, waar zij nooit op let.

Hij volgt in luisterenden droom
Het strookend slepen van haar kleed,
Het smalle pad dat groeit vanonder zijden zoom,
Waarvoor hij zon en maan vergeet.

Want mijn onrustig hart alleen
Hoorde in den nacht de klink der deur,
En beiden waren weg als bloem en bloemegeur
Een grauwen morgen langgeleên.'

Laatste woorden

'Eer tijd wee en wel somm',
 Heel ons deel,...
 Dood is rust en welkom
 Na blijdschap veel.

Gun mij, liefde, één blik naar
 De andre zij:
 Droefheid wacht één snik maar,...
 Dan ben 'k weêr blij.

Alle blijdschap levenslang
 Kwam van u.
 Ach, hoe leed in gevens drang
 Arm hart naar u!

Rijk blijft ge,... al het rijk mooi
 Dat ge gaf,
 Mag ik, warmsten lijktoui,
 Nemen u af?

Zie mij aan tot ziel staat
 Oop'n in lach:
 Hoe dieprijke kiel gaat
 Onder doods vlag.

Straal nog even - ween dan -
 Oog in vlam;
 Neem de zon niet heen van
 't Geschoren lam.

Zooals wereldsch kind aan
 Jeugds festijn
 Dagelang vreugd vindt aan
 Spiegels weêrschijn,

Was 't alleven al mijn
Ijdelheid
In uw ziels kristal mijn
Lach zien weêrblijd

Heel den korten dageschijn
Tot nachts val:
Zie ten hoogfeest draag ik mijn
Juweelen al.

Als mijn mond nog glimlacht,
Kuss' hem dood,...
Koom' wat achter kim wacht,
Na 't avondrood.

Ziel voer zoo verheugd heen,
Kon ze in 't licht
Van onze aardsche vreugd treên
Voor Gods gezicht.'

In den nacht

Voor nachts sterreheldere geboden
 Buigt der dagen wil -
 Zuchten zouden dringen tot de goden:
 Al is stil.

Onder witten hemelbloesem
 Dagebrand
 Stervende asch, bezonken droesem
 In mijn hand...

God wat eenzaam-lange zalig-bange
 Weg is mijn,
 Voor dit brandend hart te lang
 Medicijn!

Eindelooze rij van lichten
 Wijst het pad -
 Zal ziel immer gaan door stralende gedichten
 Tot haar schat?

Laat mij nimmermeer...

Laat mij nimmermeer berusten,
God dien 'k niet met namen zeg:
Uw verlangens zeeke lusten
Neem niet van mijn lippen weg.

Van Uw zoeten honger weet ik
Jarenlang mijn maal bereid,
Van Uw gouden wanhoop leed ik
De eindelooze heerlijkheid...

Vreugd moet van den hemel dalen
Als de regen in den nacht,
Vullen vlakke en diepe schalen
Boordevol en onverwacht.

Die kan dood en leven geven,
Vult den hartediepen nood
Met het vreugdevolle leven,
Met den vreugdevollen dood.

Branding

Daar is meer rust in uw rusteloosheid, glansbewogen spiegel, diepe
hartontroerde zee,
Dan in avondlijk-bezonde groene landen, dan in windeloze
zomernachten onder sterbezeilde steê.

Aan wat donzen schoon van stilte-koele peluw ziel haar hoofd
naar ruste neigt, -
Maar onstuimiger bonst haar hart-van-onrust, adem van haar nooit
gestild begeeren heescher hijgt.

Niet naar levens starre polen haakt zij, niet-te-onthouden
niet-te-ontkomen vreemd-vertrouwdend dood,
Meer dan al haar dagen naar den avond, dan geluk-doorwaakte
nachten uitzien naar het morgenrood!

Als ze in wanhoops windestilten aan de hooge sneeuwen kimmekusten
weerloos naderstreek,
Zonder vrees, zonder verlangen zag haar oog de middernachtzon
glansloos-hel en schitterbleek...

Maar de rust, zee, van uw onrust, die om kortste kalmte langsten
wreedsten storm vergeet,
Die in één helle' oogopslag en hartediep de' oneindigen hemel, wolk
en zon en maan en sterren weet,

Onder adem-rimpelenden spiegel diepten dekt van rust die geen
orkaan beroert,
Die in de eevne dalen van uw branding 't wilde schuim tot
oogenblikkelijk, onbewogen marmer vloert!

Dat ziel niets weet wat u meer nabijkomt, niets in hemel of op aarde,
niets in wijde rijk van leven of van dood,
Dan haarzelf in liefdes zon en stormen, dan haar tranen en haar glimlach
boven 't wondere gebeuren in haar eeuwigzwangren schoot, -

Is het een belofte dat zij zal beminnen mogen, tot, in even breeden
majesteitelijk-voldragen psalm, o zee,
Welkom winters westerstormen spiegelbruisen over veilige
schatkaamren grondeloos bezonken vreê?

Openbaring

Het wolkverstilde leven splijt,
 Daalt roerloos om ons, tastbaar, glansgebroken, -
 Wat lippen nimmer hebben uitgezeid,
 Dingen door oogen niet stamelgesproken,
 Wordt woordelooze helderheid:

't Effengestrookte landschap van de zee,
 De breede monding van den welbekenden stroom,
 De windelooze vloten op de reê,
 De groenbevolkte overe zoom
 Lichten in werkelijkheid-doorzichtgen droom.

Zoo wist totnu herinnering
 Onder de zon één verren landekring
 Die lag een lentedag zoo na belicht
 Van liefdes brandend aangezicht,
 Dat ziel daar nimmermeer voortaan
 Dorst gaan.

Nu niet een enkle kam die licht,
 Maar elke golf die breekt,
 Ontsteekt -
 Het oog dat straalt, de stem die spreekt -
 In schoonheid zich als simple plicht.

Hoe dragen menschen naar den dood
 Zoo rustig-zeker door den dag
 De klaarheid van hun zonbeschenen lach,
 Hun oogen stil te branden als altaren? -
 Uit schuwe vreemden openbaren
 Zich zielen schoon en groot...

Geen schrik,
Geen kreet,
Een welkom teêr en zacht,
Als in deze' eigen oogenblik
Van over hemels wering schreed
De jonge en schoone god dien de aarde wacht.

Storm

Wolk-overweende maan
 Lacht open af en aan,
 Bevloeit met zilverkanten vorm
 Het sombre park waar om
 Den val van vijverkom
 Het rank geboomt zwiept in den najaarsstorm.

De wind schalt onvermoeid
 Als donder tong-ontboeid,
 Die gierde uit volle keel zijn langgesmoord geheim;
 Door 't lange loeien jagen
 De korte regenvlagen
 Als telkens keerend kletterhelder rijm. -

Heeft dan geluk gebloeid,
 Is het zoo hoog gegroeid,
 Dat storm het met zijn luiden ondergang bespeel'?
 Behoeft die luchten hoon
 Tot vollen diepen toon
 Het zoete leven als gestemde veêl? -

Tot goddelijke aandacht,
 Uit zachtgeheven klacht
 Om levens klein verlies, verstomt mijn mond: -
 Over mijn landen dood
 Ruischen de vleuglen groot
 Van voller schoonheid dan hun zomer ooit verstond!

Hoog achter wolken wanen
 Van eigen lage tranen
 Vinden mijn oogen de' ouden kinderlach:
 Die is den storm ontstegen,
 Die uit den storm den regen
 Van eeuwge schoonheid op zijn oogleên vangen mag.

Najaar

Weekblauwe lichtgefloersde dag
 Schijnt door het kleurig herfstloof in.
 Groote matgouden zonnespin
 Weeft vochten hof in glinstrend rag.

Na zooveel dagen vol en zwaar
 Van ruischend loof en zonneroem
 Hoe vindt mij open als een bloem
 Dees late teêrste dag van 't jaar:

In 't windloos weêr doorzichtig blij,
 Vreemdbleek in rood-en-gelen brand
 Van 't blader-overstrooide land.
 Daar is geen schaduw achter mij.

Met lichte witte handen 'k weeg
 Volkomen op elkander af
 Het luttele geluk dat 'k gaf,
 Het luttele geluk dat 'k kreeg...

Maar 't is me of vloeit in de' effen schijn
 Liefde die nooit méer heeft verlangd,
 Als warme bloed uit en omvangt
 Wereld en menschdom eindelijk mijn.

Ziel zonder stijging, zonder druk
 Mint Leven goed en blij en groot...
 O kom, volmaakte schilder Dood,
 En neem mij in dit rijp geluk!

Liedje

Van onder hooge boomen
Schijnt de avondzon,
Toch zal mijn lief niet komen
Over gouden gazon.

Wel drinken al de bloemen
Aan heimelijke borst,
Maar mijn ziel zal niet roemen
Van haar geleschten dorst.

De kleuren koelen ernster
In avondhof,
Onder hel hemelvenster
Ligt aarde droef en dof.

Alleen het zuivre water
In vijver-nis
Spiegelt den hemel klaarder
En dieper dan hij is.

Zoo span, ver lief, u boven
Ziels donkre mijn,
Dan breekt uit alle kloven
Duister in fellen schijn.

Afscheid

Hier ben ik weêr.
 De najaarszon die wolkgedoofd
 Het bronzen loof in 't hooge hout
 Boven ons hoofd
 Daglang belichtte zilverkoud,
 Viel aan den steilen hemel neêr
 En overstroomt den grond met vloeibaar goud:
 Hier ben ik weêr!

Ik moest door 't bloedewarme bad
 Terug, tot u, 'k weet niet waarom -
 Maar vóór de korte scheemring kom
 En dan de nacht,
 Treed éens nog tot mij langs het oude pad
 En spreek geen woord, maar glimlach zacht
 Zooals gij placht.

Berusting die ons zomerwoon
 Zoolang omsluipt
 En met haar vale kille draden
 Al nader-wevend ons bekruipt,
 Zag ik van-ver, een bleeken hoon,
 In de spelonk der diepe paden, -
 Zelfs zij was rood en schoon!

Ik weet de zomer is voorbij,
 Mijn hart roept niet terug om Mei,
 En dit is de avondzon -
 Maar o
 Vertoon u laatst in 't klare vuur
 Van dit hel uur,
 Of ik u zóo
 Onthouden kon!

Harts testament

Ik laat haar huis en hof
 En 't scheemrend goud in de' eiken schrijn,
 Al wat mijn trots eens roemde mijn,
 Eer haar ooglicht rees en scheen het dof:
 Het werd en bleef haar eigendom
 Vandat zij 't vond, een waardloos ding,
 En hief het tot een effen ring
 Haar tenerblanken vinger om.
 Die drong de wereld keer op keer
 Met flikkering van gulden nuk
 Van streng en stroef gebiedend heer
 Tot willig dienaar strak en stom
 Op de' achtergrond van ons geluk.

Want schoon van den droom die weegt op hun leên,
 Mijn oogen hopen haar eeuwig beeld
 En door geen aardschen schijn verheeld,
 Liefdes puurnaakten edelsteen -
 Ik weet haar ziel is een van die
 Wandlen op eigen melodie
 Met steeds naar God gekeerd gezicht, -
 Een bloem die neigt met 't zonnelicht, -
 Door hoogen en door lagen staat,
 Die dragen kroon en aardsch sieraad
 Met glimlach van gelaten plicht
 In diepste schoonheid 't leven door
 En treden onveranderd voor
 Gods oogen zonder schrijn of spoor
 Van werelds goud en zijn wreed wicht. -

Ik laat haar huis en hof en goud.
 Hoe kan ik nemen wat zij houdt
 Enkel om mij, één stamelblijk
 Uit liefdes bodemlooze onzegbaarheid,
 Schat die maar schijnt zoolang hij zij

Uit dat verre overzielsche rijk
 De bare cijns die 't oog verblijdt,
 Op levens zuivre maat mins fonkelgulden ijk?...
 Eén vingerdruk - en 't ligt in 't slijk
 Dat haar voeten treden, o weldra zonder mij!

Ik laat haar heel Gods aard
 Tot waar de hemel staart
 Blind-blauw diep achter roos en ruiten.
 Het is maar een kleine heerschappij
 Haar te besluiten,
 Doch hoogste koningin is zij
 Wier majesteit vult even vorstlijk breed
 Elk tijdelijk wisselkleed...
 En vrij
 Om mij
 Laat onder menschen zijn haar gaan en keeren!
 Ik mag niet tusschen doode handen weren
 Van anderer levenden nood
 Het levenlengend brood
 Dat 'k altijd met ontroering heb gegeten
 En nimmer mijn geweten. -

Dit oogenblik alleen is smart:
 Mijn eenzame oogen naar het kille nachtezwart
 Te wenden van de feestverlichte ramen,
 Deze eerste stap alleen en niet meer samen.
 Maar duur' het blijde leven ongestoord!
 En zal één toon tot verre stilte reiken,
 Laat het zoo zuivre vreugd zijn als ik heb gehoord
 Buiten de stad verstrijken
 Door stilt van groene weî en morgenzon
 Glashelder kariljon
 Dat leek een luchten vreugd over de weerld gehangen,
 En mengde met het stadsrumoer zijn bronzen zangen,

En gleed den cirkel van geruchten uit
Als een verpuurd geluid...

In schoorsteenmantels duistren hoek,
 Binnen den lichtkring van haar hand,
 Liet ik in ritselenden band
Het gele veelgelezen boek
 Dat wij vulden saam met een leven van zangen:
 Wie weet zal nimmer haar verlangen
 In mijmerende scheemring gaan,
 Een oudbekende wijs zich op te slaan
Bij nieuw geluk;
 Of roos van smart-die-zich-niet-uit-laet-zeggen
 Bloedwarm en heimlijk weg te leggen
Tusschen der bladen donkerkoelen druk?

Solus in aedibus amoris

Daar steekt de nacht op en de zwarte wind -
 En open vind
 Ik als mijn eigen
 Uw woning wier beveiligd zwijgen
 Me omvat als een verloren kind?

In schemerdonker doofden uit gezicht
 De oogen wier licht
 Mij trok de diepe steile wegen
 Naar dit hoog huis van dagelichten zegen
 En sterreheldren plicht.

Hoe keer ik na zoo rijk begin
 Arm tot u in
 Naar mijn klein erfdeel onder uwe zonen:
 't Is beter, Liefde, alleen bij u te wonen
 Dan in der menschen liefdeloos gezin.

Hier kan ik aadmen waar de oneindigheid
 Alom zich breidt
 Tot levengolvend plein dat alzijds heemlen vloeien,
 Eén zee van onrust onder 't roerloos bloeien
 Der sterrenflonkrende eeuwigheid.

Hier naar de stilten van uw troon
 Stijgt in één toon
 't Veelstemmig wee dat bruist in de aardsche holten;
 En elk gelaat dat tot u opziet uit de volten,
 Is oogenblikkelijk schoon.

Hier ook gaat om door tijds verstarde nood
 Het spel van morgenrood
 En dag en nacht en avond in zoo glorieus bewegen.
 Dat hier alleen een ziel ontwaken kan en zeggen:
 Een uur geleden sloeg de dood!

Wanhoop

Nietmeer hoop ik uit dit schemerduister licht:
Al de heemlen sloten achter uw vervluchten luister dicht.

Wat bedoelen al der aarde, al der sterren prachten nu?
Geen der groene dagen, geen der zilvren nachten wachten u.

Waarom wil ziel niet berusten, waarom blijft zij immer kind?
Waartoe voortgelooven in den zegen dien zij nimmer vindt?

Door der velden eindelooze leêgheid ga ik om;
In der straten, in der pleinen leêge volten sta ik stom

Onder 't vreemde volk dat luide op markten en in hallen leeft,
De oogen bedelstar om iets wat geen van allen heeft.

In der venstren schijnen, in der diepe deuren graf
Kijk ik levens velerhand gering gebeuren af:

't Leek mij troost of ik van schoonheid medelijden won,
Vond ik één geluk dat ik oprecht benijden kon.

October

Getij van Westerstorm en stille wolkedagen,
 Van zondoorvloeiden nevel, mistvergulden dauw, -
 Alleen de blijdschap van een god kan lachend dragen
 De zijden weelden van uw weemoeds kleuren rouw.

Geen mensch doorproeft zoo zoet als de eerste roode kersen
 Der lenten in wier eeuwigheid hij had geloofd,
 Den rijpen wijn die gist in uwe volle persen,
 De koele blanke vleezen van uw meluw ooft.

Om ons en in ons zijn zoovele jarekeeren
 Zomer en lente en liefde ontloken en verdord:
 Om tegelijk den dood en de eeuwigheid te leeren
 Lijkt leven eerst te lang, is leven haast te kort.

Wij dolen, onvervulde stoffelijke schimmen,
 Door den verluchten brand van hof en tuin en laan,
 En breiden moeizaam vochte vleugelen tot klimmen,
 Als heemlen in uw laaiende' avond opengaan.

Om 't helle sterven van wat niets verstond dan leven,
 En nu niet verder dan zijn schoonen dood vermoedt,
 Zouden wij reede als vreemd en onbegeerlijk goed
 De zekerheid van alle komend voorjaar geven.

Aan de schoonheid

Kom niet, Schoonheid, eer we u zijn bereid
 In ons huis, in ons te ontvangen;
 Kom niet vóór de wereld openleit
 Breede bedding uwer heerlijkheid;
 Kom niet eerder: ons verlangen
 Is sterker dan de tijd!

Niet zoolang aan aardes blonde brood
 Wij ons vloek en smaadheid eten;
 Niet zoolang met maat van veler nood
 De overvloed der enklen wordt gemeten;
 Niet vóórdat ons aller jeugd den dood
 Om het blijde leven kan vergeten!

Als een zuivre zelfverlichte
 Zegenzware wolkkolon
 Doemt gij in de diepe vergezichten
 Achter zeeën maan en zon:
 Geen gedachte die met felste schichten
 Ooit uw glans bereiken kon,
 Maar geen hart dat zich naar simple blijdschap richtte
 En uw milden dauw niet won!

Van al tempelen u gebouwd
 Uit de marmeren gedachten
 Van de schooner levende geslachten,
 Is er geen die u besloten houdt:
 Als voor steen en goud
 U de volkren offer brachten,
 Vond en zong u 't eenzaam smachten
 Van een kind in lentewoud!

Alwier oogen smartverklaard
Aan den einder hunner dagen
Uw bestendig weêrlicht zagen,
Vreugdes morgen over schemeraard,
Hebben vrij en onbezwaard
't Donker menschenhart gedragen: -
Al hun lijden is melodisch klagen
Dat gij niet voor allen waart.

Bidden niet en handenwringen
Lokt de goôn; -
Waar een hart het uit moet zingen,
Daalt het ongebeden loon,
Neigt de naaste van de hemelingen
Zich tot Haar bestemde woon.

O wij weten wel wat lentedag
Al de stille sneeuw die gadert,
Van uw bergen dooien moet;
Dat zijn uur door de eeuwen nadert,
Dat geen hart ontbreken mag
Tot zijn gloed!

Vochte koelte zoekt door 't bruine riet;
Sappen gisten in het dor geraamte -
Overval ons niet in onze schaamte:
Schoonheid, kom nog niet!

De wolk

Alleen van vele broedren over
 Zie ik het eind van 't schoone land;
 Nog houdt mij op in strakken toover
 Zons stralen hand.

Op verre reizen wolk na wolk verzonk er,
 Ik bleef gerust:
 Hun andre weg gaat dieper, donker
 Naar de eendre kust.

Als lange nacht mijn droefenis verdichtte
 Tot regenwaren val,
 Hief mij de warme tocht van 't vroege lichten
 Weêr op in hemelheldre hal.

Als ik voor felle zomerzon vervluchtte
 Naar blijheids ongeweten doel,
 Bett'en de donkerdiepe sterreluchten
 Mijn voorhoofd effen weêr en koel.

Zoo bleef ik onvervuld, dit blank verlangen:
 In lust of leed vergaan.
 De vrije winden voerden mij gevangen
 Op hun onzekre baan.

Ik dreef naar Oost en West, naar Noord en Zuien
 Op glansgespannen wiek;
 In volle zeilen floten blijde buien
 Zachte muziek.

Ik zag in klare sterrestille meren
 Een wonderbleek gezicht,
 Maar huiverblij als het zich weêr kon keeren
 Naar zonne- en manelicht.

Over de groene landen, over blanke straten,
Over der schoone menschen vreugde en rouw,
Over hun slaap en doodgehevene gelaten
Vergleed ik als een lichte schaûw.

Nu walt dezelfde zee waaraan ik ben ontstegen,
Om einder avondros:
Laat mij vergaan in eindelijken regen -
Laat, zon, mij los.

Lethe

'Hoe over 't brandend blind bazalt
Vind ik den weg naar Lethe? -
O alles te vergeten
Eer de avond valt!

Ik weet dat dood en donker komen
Als dit schel daglicht is gebluscht,
Maar ik wil diepe klare rust
En zonder droomen.

Voor wie als ik van kind tot knaap,
Van man tot grijsaard derven,
Voor die is dood en sterven
Maar verontruste slaap...

De zoete macht tot lach of traan
Gaf mij en nam mij 't leven.
Alleen mijn oogen bleven
Kijken, mijn voeten gaan.

Hoe vaak sindsdien waar 'k zat en ging,
Is langs mijn wakende oogen
De lange trein getogen
Van aller lust herinnering.

Wat moet ik aldoor zien wat 'k weet?
Al 't reddeloos volbrachte,
Al 't reddeloos gedachte:
Gelijk is wat ik liet en deed!

O eer de dood mijn leden bind'
En hen voor eeuwig bedde, -
Wat zal mijn oogen redden
Van dezen droom die immer nieuw begint?:

O blanke ziel, o roode bloed,
O hart verdwaald daartusschen, -
Wie zal in slaap u sussen
Tezamen en voorgoed?

Mijn voet kan vóór den avondval
Nog vele mijlen reizen,
Wil één den weg mij wijzen
Naar Lethes dal.

Wie over 't brandend blind bazalt
Brengt mij naar Lethe? -
O alles te vergeten
Eer de avond valt!

Zwerverslied

Moest zoovele zonedagen
 Zich mijn hart onnoodig plagen,
 Met Verlangen meê te jagen
 In haar zwerven en haar klagen
 Om een tijdelijk huis?...
 Achter open hartedeuren
 Noodden duizend bonte keuren...
 In der kaamren klare kleuren,
 In der hoven zwoele geuren,
 Nergens vindt ge u thuis!

Langs de late schaarsbeschaûwde
 Lanen huivert de eerste koude,
 Dieper schijnt de teêrbeblauwde
 Hemel in doorzichten gouden
 Avond van het jaar:
 Ruimer haalt de ziel de luchten
 Der oneindige genuchten,
 Als de donkere geruchten
 Van voorbije vogelvluchten
 Roepen boven haar.

Onbezwaard en ongebogen,
 Vleugellicht omhoog getogen,
 Die haar schatten ongewogen
 In den afgrond veler oogen
 Gul en gaarne liet,
 Zweeft ze uit doolhof van Verlangen
 Waar in diamanten zangen
 Haar versteende tranen hangen,
 Weêr het oud Geluk te vangen
 In het nieuw verschiet.

Zij wier jonge en onbewuste
 Blijde heimwee niet beruste,
 Nooit van werelds halve lusten
 Bloedeloze lippen kuste
 Aan der wegen rand,
 Vindt zich uit haar lange zwerven,
 Na de blinde koorts van derven
 Eindelooser toekomst erve,
 Komend leven, komend sterven
 Stijgendhellen brand.

't Oog uit eigen droom geheven,
 Na zijn eerste blinde beven,
 Groet den andren droom van Leven
 Onveranderlijk gebleven,
 Even diep en groot;
 Ziet in 't licht van voller jaren
 Raadslen die gescheiden waren,
 Zich in schooner eenheid paren,
 't Lichte leven zich verklaren
 In den donkren dood.

Rapper raapt zij gouden stonden,
 Luchtger streelt zij langs de blonde
 Haren, kust de roode monden;
 Eerder wordt het woord gevonden:
 Welkom of vaarwel;
 Rijker trouwer oogen sonden,
 Heelen gaver liefdes wonden
 In haar eeuwige verbonden;
 Weinige uitgezette ponden
 Meerderen zich snel.

Uit den breedten diepen vrede
Van de horizontsche reeden,
Uit de sterdoorstraalde steden
Van Gods blauwe oneindigheden
Luidt de zoete wijs:
Al de wonderen van schoone
Lichtgeklaarde zuivre tonen
Die den stouten zwerver troonen...
O alleen de dooden wonen,
Maar het leven is op reis!

Morgen-nachtegaal

Het dunne zand van sluimering
 Waarmeê de koele nanacht overblies
 Mijn stilgewoelde wanhoop-van-verlies
 Midden in de eindeloze rekening,
 Verstuijt -
 Mijn oogen oopen over 't gladde dek
 Door 't vreemd-herkende slaapvertrek
 Naar venster en halfneêr gordijn
 Waardoor de melken morgenschijn
 Naar binnen luift.

Een vogel tjlpt de stilte stiller nog,
 Drinkt dauw en dagbegin
 Met zachte halen in.
 Ik roer niet uit bloeds blij bedrog
 Dat leven nieuw en ongerept te herbeginnen slaat
 Met elken dageraad...

O stil, als stortvloed uit een blauwe lucht
 Slagregen van klank,
 Hemeloorbraak die ruischt de wereld blank
 Met hagelkletter-parelen koraalgerucht.
 Springtij van puur geluk
 Bonst sluizen stuk,
 Van hoorbaar vloeiend wonder
 Loopt alle leven onder.

Ik weet, daar nest een nachtegaal
 Diep in het hout aan de' overkant,
 En vaak uit verre hoek van avondzaal
 Hoorde ik dien knetterenden brand
 Van koele vlammen als in vreemde taal
 Een schoone vrouw wel zingezeit
 Van liefde en jeugd zoo blij verhaal,
 Dat ge om zijn loutre lieflijkheid

Een enkel woord verstaat,
Maar het geheel ontgaat -

Dit is geen vogels keel.
Ik hoor uit strakken hemelwand
Stortbeken
Van overluchtsche vreugde breken,
Vullen de holle hemelen met effen stand
Van roerloos-schuivend vlak tot waar het heel
In dit diep dal
Ombruist in steilen tonenval.

Het stille witte licht zwelt open in geluid,
De hemel weent door waterklare ruit
Zijn tranen van verklankten dauw
En kleurgebroken gloed -
Ik heb het altijd wel vermoed
In nacht van smart en rouw,
Nu weet ik morgenlijk- en zielgewis,
Dat leven blijdschap is
En anders niet,
En moog' zijn vreugde mijn
Niet zijn,
Niets dan zijn vreugd erkenn' mijn lied!

Ik heb zooveel gelachen en geschreid,
Maar nimmer zelfs als kind
Heeft deze klare lach van tranen blind
Ziel overblijd.
Daar staat op aard geen luchtge berg gegrond,
Daar ligt geen donker dal,
Geen kloof gegroefd,
Waar 'k niet op deze wellen woon,
En boren zal
Totdat mijn mond

Haar smaakloos water proeft
En zingt zijn loon.

'k Zal niet meer wanken door den dag
Langs jonger oogen helderopen lach,
Die kijken: gij die weet, zing ons het gulden rijm
Van levens schoon geheim -
Maar spreken zal ik in dit blank gezag:

Licht vrij naar 't gouden hart
Van levens openende roos;
Want ik vond wel min vreugd dan smart,
Maar alle smart is eindig, alle vreugd is eindeloos...

Geef mij een blik, een handedruk,
Een teug geluk,
En daadlijk hoor ik aan uit prilste levensstreek
Het murmlend lachen van die beek,
Die breed of smal,
Die diep of snel of traagverzand
Glijdt overal
Door 't groen en mistig land...:

Zoo licht dan vrij naar 't gouden hart
Van levens openende roos;
Want daar is wel min vreugd dan smart,
Maar alle smart is eindig, al geluk is eindeloos!

Haat

Heb ik op ons lange reizen
Ooit mijn liefde nog verzwegen?:
Stille kinderen en blijde grijzen
Hebben steeds haar gulden groet gekregen.

Wil der ziel heur ander zwijgen laten,
't Blanke kleed van hoofd tot voeten,...
Weet gij niet dat zij alleen kan haten
Wat zij eenmaal zal beminnen moeten?

'k Zeî zoo graag mijn haat en liefde samen,
Zon die door de wolken breekt,
Als de donkre dag zijn helder amen
Ginds op avondheuvlen spreekt.

In de sneeuw

Diepe blanke stilten halen
Snaren van verreind verlangen
Aan tot hooger luchtger talen
Van toekomstige gezangen.

Schermt haar in omveiligend bloeien,
Al mijn witte en roode dromen,
Dat geen ademtocht haar moeie
Vóór de jonge koning kome!

... Zullen, ziel, nog eenmaal zaalge
Vingerspitsen u bebeven?
Zal nog eens uw sterrestraalge
Lied door al zijn heemlen zweven?...

Lijd in uw versneeuwde tenten
Langer niet om 't lang verloorne;
Morgen dooit een andre lente,
Morgen komt de nieuw verkoorne!

Meeuwen

Rond wak golfdonker in ijsblink kanaal
Sneeuwt uit het open tintelblauw
De vlucht der meeuwen, een verdoolde praal,
Met schreeuwen scheller in de gouden kou.

Daar, voor het wintergrauwe land,
Ruischt avondlijke zomerzee,
Vervuld geluk breekt met de branding meê:
Ik heb u weêr aan haar ontijdig strand. -

Dit weet ik wel van kind afaan,
Dat dood of leven nooit zoo diep verstillen zal,
Of ik zal hooren bij den avondval
Den roep der meeuwen over donkerbloede waterbaan...

En zal bewustzijn dan als nu
Uitschieten als een ranke plant
En vangen ver in levens land
Haar bloem in u?

Mijn kind, ik ben niet rijk

Mijn kind, ik ben niet rijk,
Al ben ik niet zoo arm als 'k lijk.
O, al bezit wordt wonderlijk,
Zoodra men komt te leeren
Wat rijkdom kan ontberen!

Eens had ik mij zoo rijk gedacht,
Dat tot mij heel den stillen nacht,
Onafgebroken wanhoopsklacht,
Rezen der wereld zangen
Van overwinning en verlangen.

Nu, in de stralen van de zon,
In 't water der gemeene bron,
In 't blanke brood dat 'k werkend won,
Herproef ik reiner al de lusten
Wier lippen ik als eigen kuste.

Vaak, levend maar van hand in tand,
Een zwerver door der menschen land,
Zag ik in toegestoken hand,
Hoe klein en armlijk koperstuk
Tot klinkklaar goud werd van geluk.

Dus ben ik niet zoo arm als 'k lijk,
Al ben 'k niet rijk;
Want al bezit is wonderlijk,
Omdat een mensch alleen volkomen heeft
Wat hij verloren geeft.

Liedje

Wat is het u,
Of ik u min of min u niet;
Wat is het u,
Wat u in mij, zoo ver van u, geschiedt;
Wat is het u,
Mijn onbegrepen stilt, mijn onbegrepen lied -
Wat is het u,
Of ik u min of min u niet?

Van verdriet en vreugd

Luister, donkerblond Verdriet,
 Sluit die onrust-oogen niet
 Aan de peluw van mijn borst,
 Of gij mij niet zeggen dorst
 Iedren twijfel, elke waarheid,
 't Raadsel dat de jonge klaarheid
 Nevelt van uw oogenschijn
 Tot een ouden, troebelen wijn.

Laat ons niet als nachten al
 Hopen naar den verren val
 Van slaaps koele watertochten,
 Of ze ons eindelijk tegenbrochten
 Laafnis na de lange taak
 Van de bleeke nachtewaak,
 't Eindloos strand dat glooierept
 Naar een zee die aldoor ebt
 Tot haar overbruist de gloed
 Van te vroegen morgenvloed...

Dacht gij dan, dat ik sliep, kind;
 Gij alleen door nachtewind
 Hoorde 't kloppen van den tijd
 Aan de deur der eenzaamheid
 Zwellend tot in 't oor verward
 Met de bons van 't eigen hart?
 Nimmer heeft mijn ziel gesmaakt
 Zweem van rust zoolang gij waakt.
 Eerst uw adems zijden gang
 Wordt haar eigen wiegezing,
 Nachtebloemegeur die lauw
 Op haar oogleên koelt in dauw
 Tot zij veilig, sluimerdicht,
 In slaaps teeder evenwicht,
 Drinkt den nachtelijken dood
 Diep uit levens donkren schoot.

Uit het droomverdrongen land
Waar de slaap zijn lotos plant
En de volle velden staan
Spiegeldubblend in de maan,
Waar de bleeke erinring eet
Tot zij blij zichzelf vergeet,
Riep al ademzachte zucht
Loome boot in ommevlucht
Wakker, bij u, in één ruk,
Snel als vrees komt tot geluk.
En mijn armen wiegden u nachtlang
Onder wisselenden wachtzang
Tot in dommelige vert'
Morgen rozig wakker werd
En zijn vogelvol verschiet
Overstemde 't eenzaam lied.

Hoeveel liedren ik niet zong,
Toen gij zelf nog bijster-jong
Maar de melodieën hoorde,
Niet den diepreu troost der woorden.
Onverbiddlijk in uw eisch
Van een altijd nieuwe wijs!

In het eeuwig lied der zee
Zong ik lange strofen meê,
En muziek werd 't bloemeranken,
En de sterren schenen klanken,
Om u heb 'k me nauw bevriend
Met dien goeden speelman wind.
Ja, ik bedelde en ik roofde
Naar 't mijn liefste kind behoefde,
Wreed ver boven uw bevassing
Eischte ik in uw naam als schatting -
Voor meêdoogenloos monarch! -

Schoonheids bloed en schoonheids merg!
'k Heb in eenzaamzombre pracht
Koninklijk u grootgebracht
Boven eigen klein vermogen,
Om een lichtstraal uwer oogen
Heb 'k der armsten loon verdiend,
Jaren u alleen gediend...

Nimmer vroeg ik u verblijven,
Maar veel liever was me uw schreien
Dan de huiverige kilte
Van uw spiegeleffen stilte...
Kus mij als ge vroeger placht,
Rimpel even goedennacht...

Is mijn eigen oog misschien
Niet als gisteren en voordien?
Hebt gij al zijn schemerpaden
Toch doorzien
En zijn diepst geheim geraden?

Luister naar mijn late biecht:
'k Kan niet zijn als een die liegt
Voor het somber gloeddoortogen
Nachtewater uwer oogen,
Dat door 't ijle donker schreit
Mijner ontrouw vocht verwijt.

'k Heb u hartbewust bedrogen,
Met bedoeld en welgewogen
Woordenspel van mond en oogen
Dagen, weken u misleid.
Door de wateren kanalen
Van uw zuivere oogstralen
Waar uw ziel in openleit,

Zonneklare vrije haven,
 Scheepten mijn vertrouwde slaven
 Onder schijn van voedend brood
 Leugens heimelijken dood.
 'k Zag in daggetreed verkwijnen
 Uw licht-innigst leven dwijnen,
 Blinden honger onvermoed
 In oogschijnbren overvloed...
 Uit den rijkdom uwer trouw
 Luister naar mijn arm berouw.

'k Liet u veilig, slaapgeborgen,
 Op een vroeg-in-Meischen morgen
 Vóór de zon aan eerste stralen
 Reeg de glazen dauwkorallen:
 Diep in zaligroenend land
 Onder gelen hemelbrand
 In de witte helderheden
 Van de dageraadsche steden
 Vond mij Vreugd, de hooge vrouw,
 Die we uit scheemring-open rouw
 Wel van ver door venstren zagen
 Altijd spoorlags langsgedragen
 Zonder blik voor ons of groet
 In haar kleurenrijken stoet
 Over avondlijke paden
 Als door looveren arkaden
 Van der bosschen zomerzaal
 Wind-verglijdt de zonnestraal.

Schaamte dorst niet duchten dat
 Lang na de echo van haar groeten
 Zilverstil op grazen pad
 Haar geluideloze voeten
 Poosden tot uit diepe vrees

Ik de scheemrende oogen rees,
 En in lichtkring van hun lach
 Oog terug uit oogen zag,
 Diep als rimp'loos wellend water
 Onder middagzongeklater
 Blauwt uit stralende oevernis
 Peilloos koel geheimenis.
 En haar stem hief aan te zingen
 Met onweêrstaanbaar doordringen
 Als de kristallijne schrik
 Van onzichtbren leeuwerik
 Die, in 't diepe blauw geborgen,
 Heel de blijdschap van den morgen
 Naar zich in den hemel haalt
 En in zuivren schal vertaalt.

't Was dezelfde stem als hare
 Waar mijn dagen vol van waren,
 Die geen andre klanken leed,
 In den tijd dien gij niet weet;
 't Was de stem van haar naar wier
 Leefbedrijf en zoet bestier
 Gij mij vraagt als liefste spoke
 Eer de lamp wordt aangestoken,
 Dat ik ongezien kan schreien
 Waar wij zitten met ons beien
 Wijl de scheemring 't donker zeef
 Van het laatste lichtgeleef.

In dat zoetgekeelde lied
 Kwam uw eigen naam, Verdriet,
 Met melodieuzen keer
 Tellekens en blijder weêr
 Als donker laag-ingezet
 Smartmotief dat leilings met

Tonenvlucht van symfonie
Stijgt in heller harmonie
Tot het, louter, steromstraald,
Boven in de heemlen faalt.

Datmaal en nog vele keeren
Vond ik haar en toog te leeren
Met den morgen de overdaad
Van haar zonneblij beraad.
Luistren veel en weinig zeggen
Was mijn deel in 't overleggen;
Want zij wist ons heele doen
Van den morgen tot den noen,
En verschemerde avondwacht
En den saamdoorslapen nacht, -
Tot zij mij met woorden zeide
Hoe ze ons stille trouwe beiden
Uit haar eenzaam huis benijdde,
En wat moeder zij zou zijn
Voor mijn droeve kindekijn...

Zoo beloofde ik haar te komen
Halen vóór het vroege doomen
Van het smeltend morgengoud,
Heimlijk, als gij slapen zoudt,
En wij wilden u ter zijde
Uw ontwaken stil verbeiden
Tot één groot driefvoud verblijden...

't Venster waar de merel slaat,
Staat bebloemd van dageraad,
En de dauw blankt op de halmen -
Kind, ik mag niet langer talmen.
Even laat ik u alleen,
Nog een kus, en tot met-een...

O Verdriet, zijn dit uw oogen,
Dit uw handen, dit uw haren,
Dit de teêre volle bogen
Uwer borsten als zij waren
Gistren en eergistren nog? -
O mijn tastbaar zoet bedrog:
Geen verdriet houdt mijn verlangen.
Maar mijn vreugde zelf omvangen!
Neen, niet Vreugd en niet Verdriet,
Maar het rijke volle Leven
Dat zich wel als smart wil geven,
En mij diep uitschreien liet,
Maar weêr vreugde worden moet
Voor den man die trouw en goed
Het verzorgt en pleegt en voedt
Uit zijns harten overvloed...
Vreugd, vreugd zal ons leven wezen:
Tusschen ons is niets te weten,
Tusschen ons niets te vergeten,
En de dooden zijn herrezen:
Om der wereld groenen bal
Stort het licht van overal.

Inferiae

Dien avond viel de late gouden straal
 Der zon door de bewogen schemering
 Als altijd op het dagestarre beeld
 Van uw twee oogen aan den rossen wand.
 Toen was het of uw zeldne glimlach riep,
 Of riep uw glimlach mijn verjongde vreugd
 Die langen langen tijd niet tot u trad
 Op 't uur der wijding, want zij had geen traan.
 En schijn van traan of lach is nimmer tusschen ons.

Toen kwam ik en ik bood u wat ik had,
 Der aarde bloemen en de erinnering
 Aan zomerzon die langs de weiden streelt
 En stem van wind die in de boomen luwt -
 Mijn heelen blijden dagoogst gaf ik u.

En toen ik de oogen opsloeg, liet de zon
 Uw oogen stil en duister aan den wand.
 Maar in den nacht toen slaap de zielen bond,
 En al de wegen lagen vrij en open,
 Tegen den morgen, kwaamt gij zelf en hieft
 Met eigen hand drooms purpren voorhang weg,
 En stondt ten voeten in uw glimlachs kleed,
 En in uw handen en uw hareblond
 Maakten der aarde bloemen geur en kleur,
 En om uw hoofd streek als geluwde wind,
 En langs uw voeten gleed als zomerzon...
 Hoe rijk heeft in dien droom geluk geweend!

Zij

- 'Gij hebt haar gekend als kind?
 - Gij als jongen haar bemind?
 - Gij hebt haren mond gekust?
 - In uw arm heeft zij gerust?
 - Gij hebt haar in 't graf geleid;
 Als een jonge bleeke meid?
 - Met u was zij jaren saam;
 En zij droeg uw eigen naam?
 - U heeft zij een zoon geboren?
 - Allen hebt gij haar verloren?...
 Wel ik zweer u, al dien tijd
 Heeft zij hier met mij gebed.
 Ieder dag- en avonduur,
 In den tuin en hier bij 't vuur.
 In de buurt is ze altijd en
 Vindt mij waar ik eenzaam ben;
 En zoo zit zij uren daar
 In haar lijst van blonde haar
 Met de blank besneden handen,
 Met de zuivre lipperanden
 Door haar stillen lach bewogen,
 Met de heemlen van haar oogen
 Waar de lichte droom in drijft,
 Juist zooals gij haar beschrijft...
 Maar wat zijn mijn rechten dan,
 Die ik niet bewijzen kan?
 Geene, - toch, van heel de rij
 Bleef zij enkel trouw aan mij.'

De gast

'Schenkt aan den jongen vreemden gast
 Den rijpen rooden wijn,
 Blij dat gij zooveel vreugd behieldt
 Voor onverwacht festijn,
 En in het water uit uw bron
 Koelt zijner voeten pijn...

Vind ik uw vrome broederschap
 Aan verre Westerreê?
 Ik dacht vannacht alleen te zijn
 Met de maan en de ruischende zee -
 Nu poost mijn vreemde blonde hoofd
 In uwen grijzen vreê.

Ver ligt het groene diepe dal
 Waaruit ik reizend koom:
 Mijn blanke kleed vergrauwde in t gaan,
 Het slijk kleeft aan zijn zoom, -
 Maar in mijn zuivere oogen leeft
 Uw eigen oude droom.

Dien zong ik op mijn langen gang
 Door veld en dorp en stad
 Met de klokken die speelden torenhoog,
 En de vooglen langs mijn pad:
 't Gerucht der wereld, om mijn stem,
 Werd stil alsof zij bad.

Van morgenlicht tot avondschijs
 Volgde mij jonge schaar,
 Een krans van stralend oogenlicht
 En glanzewuivend haar:
 Als vooglen trekken naar het Zuid,
 Zoo vonden wij elkaêr.

Zij leidden door den lichten dag
 Mij tot hun grenzen uit;
 En keerden laat en traag weêrom
 Naar moeder en naar bruid;
 De schoonsten bleven tot de nacht
 Heur stalen deuren sluit.

'k Versliep in toevals wisslend bed
 De moêheid van de reis;
 En had denzelfden diepen droom
 In hut en in paleis,
 En vond in den slaap voor 't oude lied
 De nieuwe blijdre wijs.

Door wijden bloei van gele brem
 Reisde vandaag de rei.
 Wij bleven saam tot waar men hoort
 Het breken van het tij;
 Lang zat ik neêr en keek hen na
 Over de bloeiende hef.

Als een, klaarwakker vóór zijn dood,
 Zijn eigen leven ziet:
 Een lang geleden schoon verhaal
 Dat een ander is geschied, -
 Zoo tot mij over de avondhef
 Kwam de echo van mijn lied:

“Daar ligt in de sterrenvolle wereld
 Een rijk en eenig land
 Waarover beurtlings nacht en dag
 Koelheid en warmte want;
 En dauw en regen en rivier
 Doorvochten 't diepe zand.

Daar groeit uit jarelijksche voor
Het levenlengend graan;
Daar volt de herfst het gouden ooft
Tusschen de rosse blaên;
Daar zwelt de wrange groene bes
Tot donkre druiven aan.

Het is van Schoonheid eeuwenher
Het meest bemind domein;
Gelijk een ijle lichte mist
Door zon- en maneschijn
Vult de afglans van heur aangezicht
Der hemelen ravijn.

Daar woont een aloud nijver volk
Dat ploegt en delft en spint,
Dat brood en wijn en paarl en steen
Uit golf en bodem wint;
Maar de diepste wel, de rijkste mijn -
Wat dag die haar ontgint?

Dat is 't klaar water van geluk,
Dat welt diep en alleen
Waar Schoonheid zelve het besloot
In aardes hart van steen,
En op den rotswand schreef haar hand:
Voor allen of voor geen.

't Kind dat met oogen nieuw desdaags
De lichte wereld ziet,
Verneemt in droom bij stillen nacht
Der waatren lokkend lied,
En vraagt den weg naar het geluk,
En hoort: die is er niet.

Want schaamte zegt: die is er niet; -
Omdat elk dien hij vraagt,
Zelf jong der Schoonheid stem vernam,
Als de ijle droom vervaagt
En over 't veld de nachtwind zwijgt
Vlak vóór de morgen daagt.

Een enkle maar volgt Schoonheids roep
Door 't bonte leven heen
De' eenzamen jarenlangen weg
Tot waar aan wand van steen
Hij staat en leest haar heer-lijk woord:
Voor allen of voor geen.

Hij keert als een die heeft verstaan,
Een dienstknecht zacht en vroom
In Schoonheids dienst die bidden is
Totdat zij zelve koom';
En al zijn dagen zijn gezang
En al zijn nachten droom.

Zij sterkt hem in den diepen slaap
Met krachten nieuw en baar,
Zijn lichte roerelooze droom
Verwijlt altoos met haar,
En iedren morgen klinkt zijn lied
Meer zoet en wonderbaar.

Hij zingt den weg naar het geluk,
Dien dwars door 't oude land
Voor ieder jong geslacht vernieuwt
Schoonheids onzichtbre hand,
Zooals de groote zee vernieuwt
Het onbetreden strand.

Zij wischt het spoor van moord en krijg,
Van misdaad en van haat,
Zij overbloeit met elke lent
Hun wanhoop, leed en smaad,
De graven van hun doode goôn
In hun verneêrden staat..."

Ziet, boven maanbeglansde zee
In nachtverdiepte lucht,
Doemt ver en roereeloos als een
Verstilde wolkenvlucht,
Als in een wijde zilvren schaal
Een blankdoorzichte vrucht

Haar land zooals het met mijn droom
Door de open wereld drijft,
Haar land waar dit gering domein
Eens bij wordt ingelijfd:
Daar wacht ons de éene rust die voor
Haar dienaars overblijft.

'k Herkende u allen lang: gij kwaamt
Uit 't dal vanwaar ik stam;
Gij zijt dezelfde stem gevolgd,
Die ik als gij vernam;
Trekende zangers kwaamt gij hier
Zooals ik heden kwam.

Zoo laat mij toeven tot ik ga,
Later of eer dan gij,
Als met den wind de stem mijn naam
Roept over 't doode tij,
En ik het uur gekomen weet,
Als eens voor elk, voor mij.

Dan ga ik als de late zon
Den waterspiegel roert
En boven huiverende zee
Met lichtig goud bevloert
Het rechte pad der broze brug
Die daarheen overvoert.'

Rustige vaart

Omdat leven,
 Dit wellend bloed, dit eenig klimmend water,
 Niet wezen kan dan in verlangen,
 Verlangen tot verlangenloozen dood -
 Is alle rust die 'k heb gekend
 En weet en weten wil,
 Dit oogenblikkelijk kristal,
 Dit vlakgevljide vuur:
 De rust van 't zeker, onvervuld verlangen.

Luttel in haar ontelbaarheid
 De eilanden van 't verleên, de sterrestippen
 Van levens fonkelgouden daden,
 Maar eindeloos
 Van ster tot ster,
 Van horizon tot horizon
 De diepe zee van 't grondeloos verlangen.

Wie zag het eindge, die
 Niet met oneindigheid,
 Wie zag het tijdelijke,
 Die niet met eeuwigheid
 Zijn oogen bett'e? -
 Wie heeft liefgehad tot den dood,
 Wie is opgeklommen tot God,
 Wie omzeilde werelds vastland
 Dan op verlangen?

Gelukkig die in levens volheid
 Blij om blijder,
 Schoon om schooner kan versmiden:
 In de diepe duizeling
 Van zijner oogen verrukking
 Dringen te spieglen zich
 Hemel en aarde.

Nimmer kan leven
Verlangen verlies zijn,
Maar dubbele winst.
Met elke nevelvlek
Die openbloeit in
De velden van 't onbereikte,
Licht in de harten der bloemen der aarde,
Licht in de bloemen der oogen der menschen
Een nooit gespeurd geheim;
Naar elke schoonheid
Wier stralende heimelijkheid
Rijst aan den nieuwen einder,
Welt uit den afgrond
Van eige' onbewustheid
Schoon evenwaardig...

O rust, o rechte vaart
Van onafzienbare eindge mijlen
Naar 't duister punt, licht van mijn ziel,
Waar onze wegen kruisen,
Dat er geluk ontvonke in eeuwge lamp
Van vaste ster...
En achter 't gouden zand dier eevne haven
En 't helder afscheid uwer wijkende oogen -
Gods onverkorte oneindigheid,
De diepe zee van 't grondeloos verlangen!

Morgengeluk

Hoe geluk klaart, diep en stil,
Van door de ijle schouw te gaan,
Die in morgengroene laan
Zon door dauwgedrenkte blaên
Zeeft naast stralen geel en bloot -
O geluk, zoo diep en stil,
Als een kind dat lachen wil,
Maar zijn vreugd is veel te groot.

Licht als zon in schaduw ijl,
Jonge lichaam in de wijl
Van het luchtig weefsel leeft,
Zoo op eigen lichtste maat
Ziel die van verrukking beeft,
In haar lijven kleede gaat,
En het hart daartusschen slaat
Als maar vogel zingen mag
Tusschen dageraad en dag.

Laat mij leven tot dat uur
Dat voor altijd buur en buur,
Ziel en hart en lichaam scheidt
Van dees gulden mogelijkheid
Tot geluks drie-eenigheid.

Liedje

Van 't zonneklare kamerkijn
Sluit, Liefde, vóór in stil gebed
Ik aan uw daaglijksch maal mij zet,
Zorgvuldig ik het blank gordijn.

En vrees den naderenden klank
Van menschenvoet, dat geen van die
Door de enge plooi bespie
Mijn sober deel, uw spijs en drank,
Waarvoor ik bid en dank.

Karig uw olie en uw meel,
Of ik in overvloed hen deel'
Als een der uwen - o te zeldne gast -
Mijn open deur verrast.

Eén teug, hoezeer ik smacht?
- Toch, neem mij die: ik kon
Niet lachen naar de zon,
Niet slapen in den nacht,
Niet smaken aardes wijn en brood,
Niet rusten in den dood.

Op den top

Had ik maar vooruit geweten
Hoe het diepst en donkerst lijden
Toch voor vreugde wordt vergeten -
Had ik maar vooruit geweten
Hoe de vrije goden meten
Smarten òm in nieuw verblijden -,

Broederen die waart gebleven
In de hoven langs de wegen:
Smart had nooit een woord gekregen
Anders dan de blijde wijzen
Die ons jong en heilig weten
Zong op zijne prille reizen
In den opgang van het leven:
Geen van ons was God vergeten,
En de gouden wolken dreven
Als onze eigene gepeizen
Over aardsche paradijzen.

Eeuwger vreugden helle vlieten
Vullen hemelsche verschieten:
Heb ik u voor altijd weder,
Die getroost als vrome knapen
In uw glimlach waart gaan slapen?
Heb ik u voor altijd weder,
Gij die enkel hebt gewacht
Tot het einde van den nacht?

Aan zee

O te luistren naar de zee,
 Tot de ziel ga fluistren meê:
 Tot heur zwijgen
 't Wonderwoord
 Uit zijn diepten stijgen
 Hoort!

Alle malen, hartzwaar,
 Keere ons zoekend dwalen naar
 't Bruisend breken
 Van den vloed
 Waar de ziele spreken
 Moet.

't Lichte zingen van de zee
 Draagt de ziel op zwingen meê
 Waar zij dichter
 Bij de poort
 Zachter spreekt en lichter
 Hoort.

Alle smarten, iedre vreugd,
 Wat voor eeuwig harten heugt,
 Al verblijden,
 Elk verdriet,
 Levens ongezeide
 Lied;

Wat, verward en onverwoord,
 Zielen deelt en harten moordt,
 Wat, gevonden
 En verstaan,
 Zalig maakt van stonden
 Aan:

Licht verwoorden het de twee
Die behoorden 't lied der zee:
't Lied dat blij na
Droef berecht,
't Lied dat alles bijna
Zegt!

Goede dood

Goede Dood wiens zuiver pijpen
Door 't verstilde leven boort,
Die tot glimlach van begrijpen
Alle jong en schoon bekoort,

Voor wien kinderen en wijzen
Lachend laten boek en spel,
Voor wien maar verkleumde grijzen
Huivren in hun kille cel, -

Mij is elke dag verloren,
Die uw lokstem niet verneemt;
Want dit land van most en koren
Is mij immer schoon en vreemd;

Want nooit beurde ik hier te drinken
't Water dat de ziel verjongt,
Of van dichtbij hief te klinken
't Verre wijsje dat gij zongt:

Alle schoon dat de aard kan geven,
Blijkt een pad dat tot u voert,
En alleen is leven leven
Als het tot den dood ontroert.

Liefdes uur

Hoe laat is 't aan den tijd?

Het is de blanke dageraad:

De diepe wei waar nog geen maaier gaat,
 Staat van bedauwde bloemen wit en geel;
 De zilvren stroom leidt als een zuivre straat
 Weg in het nevellicht azuur;
 En morgens zingend hart, de leeuwrik, slaat
 Uit zijn verdwaasde keel
 Wijsheid die geen betracht en elk verstaat,
 Vreugd zonder maat,
 Vreugd zonder duur...

Hoe laat is 't aan den tijd?

't Is liefdes uur.

Hoe laat is 't aan den tijd?

De zon genaakt de middagsteê:

In diepte van doorgloede luchtezee
 Smoort de akker onder 't bare goud;
 De vonken sikkelt snert door 't droge graan;
 De schaduw krimpt terug in 't hout;
 In hemel- en in waterbaan
 Geen wolken gaan;
 Alleen de wit-doorzichte maan
 Blijft louter in het blauwe hemelvuur...

Hoe laat is 't aan den tijd?

't Is liefdes uur.

Hoe laat is 't aan den tijd?

't Is de avond: in zijn rosse goud

Wordt schoon en oud

Der wereld dagehel gezicht;

Snel aan den hemel valt het water van het licht;

En al de windestemmen komen vrij;

De laatste wagen wankelt naar de schuur;

De dooden wenken aan den duistren Oostermuur;

En boven glansbeloopen

Westersche schans in groene hemelweî

Straalt Venus' gouden aster open

Zoo plotseling en puur...

Hoe laat is 't aan den tijd?

't Is liefdes uur.

Middagzee

Vlakke middagzee plooit even
Aan heur rand in vlotte reven
Van het doode tij:
Ruischingen als ademhalen,
Die in langre stilten dalen,
Murmelen voorbij.

Lichtdoorvloeide neevlen kleuren
Al de kimmen die zij beuren
Bij het hemelsche gezicht,
Dat de schepen die er gleeën
Langs de verre stille zeeën,
Zweven in 't verwolkte licht.

Over wazen wallen henen
Stort de zon in overlenen
Stroomen klaren gloed;
Van de stralen die zich wasschen
In de grondelooze plassen,
Stijgt een gouden vloed.

Jonge ranke knapen waden
Door de spiegelende baden,
Zingend hand in hand,
Naar waar neevlen openschijnen
En de zuivre kusten lijnen
Van een zalig land.

De echo

Hier waar 't veld van wuivend koren
Langs de spiegelende vlieten
Daalt en stijgt en zwenkt verloren
In de heuvlende verschieten,

Lokte uit loofgedekte wanden
Hooger stem in jonger tijden
Over avondstille landen
Antwoord dat ons hart verblijdde? -

Nu door stilte voller, dieper
Is uw avondlied verklonken...
Maar geen groet of welkom riep er
Uit de heimlijke spelonken:

Dat is doen aan goden eigen,
Die, aan tijd noch plaats gebonden,
Momplén groet naar-keur of zwijgen
Op hun wisselende rondén.

Wil niet op uw schreden keeren,
Of verledens kimmen wenken:
Wil hun boodschap niet herleeren
Luider dan uit stil herdenken

Vóór zij straks op hoorbre voeten
En met nooit gehoorde zegen
Ons herkennen en begroeten
Om de bocht der nieuwe wegen.

Veilig

Die enkel wonen veilig voor 't gebeuren
Van al getij,
Die, lief, voor nacht noch storm hun vensteren en deuren
Te sluiten hoeven zooals wij.

Ons die geen woningen op aarde grondden,
Ons werd dit huis
Hier waar der aarde stemmen, storm en stroomen monden
In 't groot en rustigend geruisch

Van deze oneindge zee wier melodieuze ontroering
Ons droomen wiegt,
Die met den morgen stem en woorden geeft aan ziels vervoering,
Het lied der vreugde die niet liegt.

Elk aardling die het open pad wil vinden
Naar dezen borg,
Zal zijn gelijk aan een van ouds beminde
In onze liefde en zorg,

Welkom ten samenzijn dat niet dan schoon kan wezen
Waar de onbegrensde tijd
Uitligt voor Liefde die voor god noch dood moet vreezen,
Eén wijde blijde mogelijkheid.

In den vreemde

Na den overval

Ontwaakt van zoo nabij den dood,
 Vind ik in kring en wacht gewend
 U aller oogen kleur- en glansbekend,
 En in uw handen blank en rood
 Van wijn en brood?

Breekt niet, maar schaduwt en ontlicht
 Een korte poos den klaren ring,
 Legt op mijn oogen uwer handen zegening -:
 Ik schroom te zien mijn eigen bleek gezicht
 In zooveel licht.

Tusschen uw jonge hoofden schijnt de blanke dag,
 Weldadig-kleurelooze droom...
 Vreemd, door zoo roode droomen als ik zag,
 Redd'en mijn oogen nog hun teêren schroom
 En reeden lach...

Zij namen al den leeftocht dien ik had,
 Maar, meer dan 'k hopen dorst,
 'k Voel in den buidel van mijn borst
 Kloppen veel rijker voller schat
 Dan ik omvat.

Zoo laat, zoolang wij zijn op 't pad,
 Me uw stillen gast in de' armen schijn,
 En ik zal eens uw gastheer zijn
 Bij ander brood en andren wijn,
 Wanneer wij komen in de groote stad.

Avond te Zürich

Op het meer, op 't avondwater
Vouwen winderanke schepen
Witte zeilevleuglen samen.
Dicht aan blinkende oeverkaden
In het koele somberhelle
Staan op roerelooze vinnen
Stomme flikkergladde visschen.
Naar den wolkeloozen hemel
Rijzen zilverblauwe neevlen,
Dekken al de verre bergen
Tot de sneeuwen toppen hangen
In den windeloozen avond
Als een rij gestilde wolken...

Dien de goden en de menschen
Boven god en menschen zegnen,
Nachtlang ademzacht aanbidden:
Koele trooster Slaap,
Rijs aan wolkeloozen hemel,
Dek het bonte dageleven,
Dek ziels brandendwonde voeten,
Laat alleen de sneeuwen toppen
Waar de boden van de goden,
Waar de lichte droomen wandlen,
Laat alleen de stilste toppen,
Laat haar heel met God.

Morgen in Meran

Ben 'k zooveel rijker dan ik was, ineens?
 Dan gistren en eergistren toen de zon
 Vanachter de' eigen donkren bergwand sprong
 En overgoot ditzelfde lentedal
 Met gloriën van kleur en morgenstond;
 En liet mij eenzaam maar en onbedeeld
 En bleek-afgunstig in den gouden dag
 Naar 't eenig ding dat ik nooit heb benijd,
 Den overvloed die mensch en vogel dringt
 Zingen of stamelen naar Gods oneindigheid -

Wat macht beroerde in stilte van den nacht
 Met wonderstaf den strakken starren wand,
 Dat overal waarheen ik de oogen open,
 Schoonheid uit alle dingen straalt en weent,
 En regent, koele wolkgegaërde dauw,
 Naar diepe dorstge bedding van mijn ziel,
 Zooals de beken in dit vreemde land
 Door boom- en wijngaard al den nacht en dag
 Murmelend haasten naar de kloof van 't dal
 Tot blijden breedden kolkbebloemden stroom?

Ik weet het niet; want stil en onbemerkt
 Als onze tranen zijn is onze heerlijkheid.
 Maar blij bedenk ik in dit morgenvolle licht
 Hoe ieder wezen niet zijn diepste zelf
 Versluiten kan en openen naar keur,
 Maar lichter handen doen dat goddlijk werk,
 En voel den klaren glimlach van mijn oogen
 Als koele wolk over den fellen glans
 Waarlangs onwetend-veilig in doorzonde schaûw
 De schoone stille blijde menschen gaan,
 Mijn eigen volk, en dat ik weêr kan minnen.

Ontmoeting

De wolken trekken van de bergen op.
Vanuit de witbedoekte tent van 't dal
Zie 'k halverwegen tusschen voet en top

Door wolkescheur onder den steilen val
Van stralenregen uit onzichtbre zon
Als hemellandschap. Binnen lagen wal

En beek-besproeid en overbloeid gazon
Van voorjaarsboomgaard schemert oude steê
Met muren blank om paarsbebloemd balkon.

De smalle paden voeren tot den vreê
Van de open huisdeur en zijn diep portaal.
'k Ga zonder weten of verwondring meê

Door oude gang naar donkerkoele zaal
Waar in den schemer van het kamerlicht
De meubels glimpen, en de zonnestraal

Glijdt als een glimlach langs een streng gezicht...
Ik wist niet dat gij hier verborgen zat
Zoo ver van huis, dat als een zacht gedicht

Ik hier u heb als ik u altijd had
Ver en nabij, zoo even en zoo heel,
Bewustzijn van onmetelijken schat,

Vluchtig en eeuwig als elk ding dat deel
Aan schoonheid neemt en hier op aarde leeft,
Als dageraden, als de klank der veêl

Die uitzingt, als de kleur en geur die beeft
Uit bloem en avondlucht, - zoo even en zoo heel!

Heidelberg

Dan is mij meest dit schoone leven lief,
Als zóo bewust en onbewust verglijden
In één tot dit verdiepte perspectief,
Verzaligd leed of smart-ontroerd verblijden:

Mijn venstren oopen op het onverwacht
Heiligend licht van vlekkeloozen morgen;
Een gouden ster valt door den zilvren nacht;
Uit stilte slaat de nachtegaal verborgen;

Donkergeheime bloemen wiegen, oogen,
Boven den weemoed van een vrouwemond;
Een jonge bader leent aan de onbewogen
Zuivere klaarte van den avondstond; -

Nu op de groene hellingen getogen
Weêrzijs haar bruggenoverlijnden stroom
Die onder ons zwalpt door de steenen bogen,
Een Duitsche stad als een gekleurde droom.

Avondwandeling

Langs de lampverlichte straten,
Onbewust als ademen,
Tusschen vreemde menschengelaten
Loop ik avondlijk te dwalen.

Doffe wanden wijken. Leef ik
Dieper of ondieper leven? -
Licht door lichte wezens zweef ik
Als gezamenlijk geheven.

Oogen peilen, oogen stralen
Van gedachten vluchtger, lichter
Dan waar woorden van verhalen
In de wijzen van den dichter.

Wondere geheimen kelken
Rooder monden volle boorden -
Schromen voor het ras verwelken
Der ontbloeiende bloemewoorden.

Kussen konden wij en dansen
Al nachts glansbeslagen uren,
Maar wij kiezen ons verschansen
In dit klare koele turen

Waar wij geven en ontvangen
In en uit onze eenzaamheden
Schatten nooit bekend verlangen,
Levens zuivre diepste reden.

Strofen**Geschreven na een wandeling naar den waterval van den Sinichbach**

De zon rees boven bergen uit,
 En nam den hemel sterreleêg
 In met den eigen oogenblik
 Dat tusschen hoogst en laagst gefluit
 Van merel en van leeuwerik
 Ik 't mistig morgendal ontsteeg,
 En waar zich 't pad aan 't woud ontwond,
 In plotselingen luister stond,
 Die aarde en hemel bond.

Daar, voor den open hemel, lag
 In tintelende oneindigheid
 Het levengevend licht gespreid
 Niet anders dan mijn jonkheid zag
 Van hooge blondbehelmden kruin
 Door breede zenk van 't laatste duin
 Dat wonder van ontroerden vreê,
 Mijn morgenlijke zomerzee.

En nu, als toen, stond het bedrog
 Der uren stil, en als een ziel
 Zich in een ziel erkent, zoo viel
 Dat morgenlicht op 't blinkend zog
 Van toppen die uw lach bescheen,
 Schoonheid, langs heel het steigrend pad
 Van jaren die mijn leven mat.
 En 't lied der vooglen juichte in één:
 Zoo ver van huis en niet alleen!

O lichter liep de steiler steeg
 Langs dennenaalden geurig-dor,
 Door klare schaûw waar stilte zeeg
 Nooit dieper dan 't alom gebor

Van water dat uit spleten sprong
 En door de koele beken zong:
 Die niet tot schoonheids nieuwen Mei,
 Het korte donkre wintertij,
 Kan tieren op het brood der aard,
 Die is geluk en Mei niet waard -

Totdat ik stond waar helling pal
 Over de wrong van 't bochtig dal
 Naar breeden grazige' uitkijk klom,
 Boven de lichtgevulde kom,
 In blauwe blijdschap opgericht
 Van een ontijdelijk evenwicht;
 Want dood en leven, lust en leed,
 En al wat doel van liefde heet,
 Was even na en even ver
 Zooals een ster en nog een ster.
 Zoo wordt een kind zich uit zijn rust
 Levens oneindigheid bewust,
 En ziet aan 't eind van baan op baan
 De groote sterren opengaan,
 En proeft zich heel het leven rijk
 Eén oogenblik en tegelijk,
 Eer één geluk door smart genaakt
 Het andere onbereikbaar maakt...

Wat levend hart bewaart dien stand? -
 Zoo boog ik over 't diepe land
 En zag de menschen ver en schoon
 Bewegen in hun open woon
 Van zuivre lichtverzade lucht,
 Die dronken ze als het koel genucht
 Van smaakloos water: overal
 Ging 't leven aan, zijn roep en schal
 Streek tot mij op in vlucht na vlucht

Uit diepe stad, uit na gehucht,
 Uit wijnwarande en 't blanke bed
 Der bloesemhoven; door 't lauw wed
 Dat zonschijn vlood van wand tot wand,
 Uit dorpjes aan den overkant,
 Tampten metalen klokken uit
 Schaûwige torens vocht geluid...

Toen keerde één droppel oud gemis
 Mijn jonge vreugd in droefenis
 Van heimwee diep en levenslang:
 Herinnrings nooit bezonken drang
 Naar lager leven jong en arm
 Bij bloemen rood en harten warm.
 Zoo wenschte als knaap, uit licht festijn,
 Mij-zelf ik weg en thuis te zijn
 In 't avondlijke woonvertrek
 Onder het lampbelicht gesprek
 En moeders oog en zusters lach,
 Nu ik van ver zoo innig zag...

O om het veilig schamel dek
 Van klein en onbenijd geluk:
 Zijn korte vreugd, zijn korte smart
 Verslapen naast aan ander hart...
 O beter dan uit de eenzaamheid
 Van schoonheids toppen huiverwijd
 Armen te minnen, zelf niet rijk,
 Toch van zoo ver, zoo godgelijk...

Waar, wanneer vindt een zingend hart
 (In hoogste vreugd, in hoogste smart?)
 Het woord dat door de ruimten beeft
 Alsof een god gesproken heeft,
 Het woord dat alle knieën buigt

En aller oogen overtuigt
 Hoe hoog alom aan heemlen staat
 De gloed van schoonheids dageraad!...

O lijden wreed en wonderbaar:
 Geluk den eenzame te zwaar! -
 O gouden wanhoop van de ziel
 Die op dees bloeiende aarde viel
 En in haar jonge vleezen kleed
 Om prille vreugd en ondiep leed
 Een tijd verdwaasd zichzelf vergeet,
 En leert een kind met kindren zijn,
 Dat in den warmen kleurenschijn
 Aan aardes groen en bloemrijk plein
 Met de anderen zijn leven speelt,
 En kent geen smart die hij verheelt,
 En weet geen vreugd vóór hij ze deelt...

Daar leert uit schoonheid van den tijd
 De ziel haar eigen eeuwigheid,
 En tast van de aard naar heemlen uit
 En raadt haar toegezeide bruid
 Als een blind man uit dooven gloed
 De heerlijkheid der zon vermoedt;
 En meer dan lust van lijf en bloed -
 O stáge wond die niets meer stelp' -
 Wordt dat verlangen; als de schelp
 Van verre zee, zoo zingt altijd
 De nachtelijke oneindigheid
 Beloften van de verre stranden
 Hoog achter gouden sterrelanden
 Waar ruischt de breede diepe baan
 Van schoonheids omgaande' oceaán
 Langs onbereikbre vroegre woon
 Waar ziel in schoonheid zelve schoon,

Bij zuivre zon en eeuwig gras
Een ander kind en zalig was. -

Dan laat zij heimlijk als een dief
Den aardschen vriend, het aardsche lief,
En vast in eenzaamheid en beidt
Het lief dat zelden maar verblijdt
Met vluchtger tegenwoordigheid
Dan kleur en smaak en geur en klank;
Want vóór der lippen stommen dank
Is zij verdwenen: vreemd en dood
Ligt daar de schijn waaruit zij vlood,
Een arm en duister aardeding;
En niets blijft dan de huivering
Van een die vangt den kouden wind
Wanneer de zomerzon verzwindt
Achter leiblauwe bui; daar strijkt
Een schaduw neêr op aard, die lijkt
Lichtloozter dan de diepe nacht -
Zoo huivert ziel op stille wacht,
Maar lijdt haar onverzoet gemis
Als weelde en liever lafenis
Dan allen troost dien de aarde biedt:
Zij luikt verlangens oogen niet,
Als heel den nacht een kind, een knaap
De omhelzing weert van lichtsten slaap
Uit vrees dat om één uur verraad
Hem zijn jaloersch geluk ontgaat. -

Dan daalt de zegen onverwacht
Als stille regen in den nacht:
Haar lijden zelf wordt blijde kracht,
Tinteljong bloed, een diepe bron
Van wellend licht; met elke zon
Die buiten stijgt, rijst in haar oogen

Vernieuwde gloed, het klaar vermogen
 Dat alle dingen die het raakt,
 Van diepe en eeuwge schoonheid maakt.
 Zij wordt niet moê naar huis te schouwen,
 Haar levengroene aarde onder blauwen
 Welvenden hemel waar het licht
 Met nacht en dag verijlt en dicht.

Ziet zij voor 't eerst de korenlanden?
 Het groene bosch? De bocht der stranden
 Met de onuitsprekelijke zee?
 Dronk zij nog nooit de milde meê
 Van langen zoelen zomerregen?
 Heeft wind een nieuwe stem gekregen?
 Proefde zij nooit den lichten wijn
 Van hemelvollen maneschijn?
 Balsem van zondoorvloeide lucht?
 Ziet zij voor 't eerst der wolken vlucht
 Stillen in roerelooze standen
 Over de windlooze avondlanden?
 Der reine sterren ijle pracht
 Boven den maneloozen nacht?
 Bleven al bloemen haar verborgen?
 O anders zingen met den morgen
 De vogels in het witte licht
 Dat daagt op 't scheemrend aardgezicht.
 Nooit was haar lief zoo schoon, haar vriend
 Zoo rijk in liefde en zoo bemind,
 Nooit kwam der menschen vol bewegen
 Zoo diep doorzichtig schoon haar tegen...
 Alles is haar of haar gemeen,
 Maar toch zij zelf behoort aan geen.

Draagt een zijn smart alleen?... Den druk
 Van eenzaam ongedeeld geluk

Verduurt geen ziel op aard, geen lijdt
 Zoo somberfelle heerlijkheid,
 Snijdende goddelijke pijn
 Van zalig en alleen te zijn!
 O rijkdom moeilijker te deelen
 Dan 't vroegre goed met haar gespelen!
 Hoe breekt haar liefde 't wondre brood
 Voor andrer ongevoelden nood
 Aan 't eeuwig maal! Hoe deemoed dient
 Welkomen vreemde en lief en vriend!
 O zie haar liefde zich verdiepen
 Met al de krachten die er sliepen
 Op haren ongepeilden grond:
 O kussen niet met aardschen mond,
 O ver omhelzen, tijdloos reiken
 Naar donkren dorst van haar gelijken -
 Ver, eenig, onvoorwaardlijk doel -
 Haar lippen vocht en hemelkoel...

Zij zingt; zij reit der dingen namen
 Tot levende gezangen samen;
 Want ieder woord is een symbool
 Van diep bedoelen, wat er school
 In vluchtgen schijn één wereldsch uur
 Aan hemelsch licht, aan eeuwig vuur.
 Zij zingt: van al de horizonnen
 Antwoorden stemmen, luide bronnen
 Springen alom uit kimmewand,
 Haar echo's reiken zich de hand:
 In immer wijder hemelkring
 Vervloeien zij tot zuivren ring
 Van zielsmuziek die 't nachtelijk pad
 Der aarde in klanken luister vat.
 Zij zingt, en heel den nacht met haar
 In die gemeenschap wonderbaar
 Leeft ongekender zielen schaar...

Is dat derzelfde ziel gelaat
 Dat door der menschen staten gaat
 In helle wanhoop als zou gaan
 Die kleinen overvloed van graan
 Met machteloze menschenhanden
 Uitstrooide in onafzienbre landen
 Der opgeploegde oneindigheid?
 Wat is de handvol koorn die dijt,
 Naast donker veld van leêge voren?
 O arme liefde die, geboren
 Uit schoonheid, niets dan schoonheid heeft,
 Het luttel brood waarvan zij leeft,
 Het rijke brood waarvan zij geeft
 Aan elk tot wien heur handen langhen..
 Hoe voelt haar onmacht zich gevangen
 In moeder voeten korte baan:
 Nooit zal zij dringen tot waar gaan
 De lampen harer gouden oogen:
 Arm eindeloos beperkt vermogen!
 Zij mag niet lijden: 't kostbaar zaad
 Is loutre blijdschap en vergaat
 En laat haar arm als droefenis
 Haar liever dan zijn rijkdom is.
 En nimmer kan zij eerlijk keeren
 En zijn als een van die ontberen,
 Die arm met andere armen lijdt
 Armoede die niet weet of schreit...

Een eng dal boog de bergen in.
 Daar scheen geen zon, een blank begin
 Van daagraad onder 't koele loof
 Zonk naar den schemer van de kloof
 En naar de stem van blinde beek
 Die bode en roepende echo leek
 Van verren en omfloersden donder.

Het is mij nu als volgde ik zonder
Weten dat pad naar 't steeg en wond;
Want ik weet enkel hoe ik stond
Tusschen het lager oopnend loover
In eenzaam huivren tegenover
Den schuimen val die hing gespreid
In stroomende onbeweeglijkheid,
Als trad uit wanden van de rots
Het blanke lijf eens schoonen gods.

Hoe leefde ik daar dat eenig uur
In binnenkamer van natuur
Van harteslag tot -slag? De lijn
Van rots en plant zal met mij zijn
Voor altijd als de blik der oogen
Die jonge jeugd het eerst heeft mogen
Minnen en diepst en boven al -
Zoo zeker weet ik ook dat dal
Uit al de dalen dezer aarde:
Zoo geeft één uur een plek heur waarde.
'k Dronk nooit of nergens 't leven in,
Ik smaakte nooit zoo diep 't gewin
Van elken ademtocht: de dood
Was vlak nabij en fel en rood,
Een sterk en teeder lokkend wenken...
Daar is geen volgen in 't herdenken;
Want al de tijd dat ik daar stond
Roerloos op dien gewijden grond,
Is nu de saamgetrokken schrik
Van één verhevenst oogenblik.
Als zij wier onnaspeurbre lach
Drenkt donkren droom tot klaren dag,
Treedt binnen lichten dagezoom,
Dan wordt de dag gelijk aan droom.

Ik heb daar niet alleen verbleven
Op enge grens van dood en leven.
Daar was een ongedeelden tijd
Een andre tegenwoordigheid.
Streek niet langs mijner slapen kloppen
Koelte van dauwen vingertoppen
En langs mijn oogen die gezonken
Door blinddoek van hun leden dronken
Een dieper licht dan aardschen schijn?
Drongen niet woorden tot mij binnen
Buiten den weg der doove zinnen
Als een verklankte luchten wijn?
Werd als een kleed door hun vermaan
Niet al mijn onrust weggedaan,
De onrust van een wiens zekerheid
Een zoete vrees blijft tallentijd
Tot liefste mond haar heeft herzeid?
Nog hoor ik steeds den stâgen val
Van hun geluid zoo vast en stil:
Die goedheid doet om schoonheids wil,
Die is gezegend boven al.

Verzen aan enkelen

Aan den Hermes van Praxiteles

Zoals een man na jaren wedervindt
Oudteere relikie, zijn jonge beeld:
Onder den blonden val van vlossen weeld'
Dat zuiver oog dat God in moeder mint, -

Zoo door het floers der eeuwen, dat haar blindt,
En 't wee der wereld, dat haar u verheelt,
Zoo vaak glimp van geluk den schemer deelt,
Groet ziel van ver u, als die man dat kind:

O ziel, o glans die 't oogeblank gelaat
Omvloeit zoals den eedlen steen zijn schijn,
Ondeelbaar als de geur is om de bloem,

Hoe reê vergat mijn ziel den ijdlen roem
Van 't luide leven om uw stillen staat,
Uw waterklare wijs van niet-te-zijn.

Aan S.J.P. Kruger

I.

Waar felle schaduw tiert noch zonneshijn,
 In Westerland, dat door zijn wolkgeloken
 Vensteren 't daglicht kleureloos gebroken
 Voelt schrijnen, artsenij-verdoofde pijn;

Hier waar moê slaven in hun schemermijn
 Geruischloos over 't vreugdloos werk gedoken
 Leven en sterven en de onuitgesproken
 Waarheid meêneme' in 't eeuwiglijk-stilzijn, -

Hoe staat hier plotseling de scherpgekante
 Toren van uw slagschaduw, Grootte Grijze,
 Eenig massief in 't neevlig-transparante?...

Is het dan waar, wat geen gelooven kon,
 Dat nog mensschoudren boven wolken rijzen,
 Menschoogen opzien in Gods simple zon?

II.

Hoort, tonen zwaar uit klokkenmonde
 Klinken zich vol tot woorden samen:
 Oude, metaalheldere namen,
 Dingen die wij niet meer verstonden;

Klankklaar en maatvast saamgebonden
 Al de bloedwarme, felle, eenzame
 Hartkreten die verdwalen kwamen:
 Werelds oud volkslied weêrgevonden...

Omniet? - De wind heeft ze gehoord
 En joelt ze door de winternachten.

En echo leert ze woord voor woord
 Aan klankbodem van stilste schachten.

Zij gaan voortaan van reê tot reê
 Op golfmuziek van eeuwge zee.

Manibus Gideon Jacobus Scheepers

† 18 Januari 1902

Vloek dien die dorsten met veil huurlingslood
Schenden uw borsts geheimnis, blank sterk-broos
Heilge van leven; die in lauwe hoos
Spilden den godgegisten wijn uit rood-
Tintelende urn, uw hart, dat steeds zich bood
Open in open strijd, bloedene roos, -
Gij donkre Lacher dien de jonkheid koos
Tot blij voorrijder naar den schoonen dood!...

Stil, - 'k weet: uw moorders hebben u benijd
De schaamte van uw opperste eenzaamheid,
Verheerlijkt plots als zon aan avondkim,
Toen opgezaêld en rijreê om uw schim
De eerwacht van stille bleeke jongren sloot
Ter blijde inkomst in glorieijken dood.

‘Regenboog’

Aan J. Th. Toorop

na het zien van zijn krijttekening van dien naam

Gij die de kleurge pracht van 't Oosten kwaamt
 Vieren in onze bleeker Noorder zon,
 Tot blij-verdwaasd onze oogen in hun dag
 Hervonden van uw oogen sprank aan sprank;
 Gij die vervolgdet met gewette stift
 De strakke gratie van 't verstild symbool,
 De stoere kracht van 't zwoegende gebaar;
 Die de aardsche ster van 't kinderlijk gelaat,
 Wier stralen onze ontroering bevend zag,
 Vingt in de vaste streek der zuivre lijn, -
 Gij kwaamt, gelukkig pelgrim, naar mijn land,
 Mijn blond-omduind Zeeuwsch eiland, als het ligt
 Voor mij voorgoed in den mystieken glans
 Van al de zonnen die dit leven brengt,
 Jeugd en geluk en smart, en weër geluk?...
 Dit is het eigen land van mijnen droom;
 Want al de kimmen stralen in den schijn
 Van zomeravond, en de voorgrond ligt
 In grille schaduw van geweken bui
 Waardoor Gods helle boog naar de aarde reikt:
 Een jong man wet zijn blikkerende zeis,
 En roerloos naast hem staat in 't avondlicht
 Een landkind rooddoorgloed als van den droom
 Waarin zij leeft en dien zij niet doorgrondt.

Aan Rembrandt van Rijn op zijn derden eeuwdag

Zang I

Ver uit de overluchtsche wijken
 Achter gouden avondstond,
 Uit de sterrelichte rijken
 Waar Gij rust in schoonheid vondt,
 Wil ons armen nog genaken:
 Met de hoogheid van Uw geest
 Heilig onze duistre wake
 Tot Uw licht geboortefeest...

Tegenzang I

Van de hooge stille dooden
 Ruischt geen antwoord door den nacht;
 Die verwijlen met de goden,
 Dalen niet tot aardsche wacht:
 Andere geheime wegen
 Weet verheerlijkte voet
 Naar hun Oude Land gelegen
 Diep in hellen aethervloed.

Nazang I

Want die wordt eeuwigweêr op aard herboren,
 Wiens kunstverbeelde loutere gedachten
 Tot immer licht bewonderen ontgloren
 't Vernieuwd gelaat der jeugdige geslachten.
 Trekkende vooglen dragen uit het Zuiden
 Den nieuwen lofzang van hun ouden naam;
 Als de aard zich alweêr dekt met bloem en kruiden,
 Zoo breken uit de lenten van hun faam.

Zang II

Uw geding is afgesloten
 Over alle twist en kamp;
 Voor Uw klaren blik vervloten
 Haat en hoon als ijle damp.
 Andren mag ons oordeel wijzen
 Strengte maat van dank en blaam,
 Boven laken, boven prijzen
 Rijst het wonder van Uw naam.

Tegenzang II

Want de zon die veld en wolken
 Met haar glanzen voet betreedt,
 Die de wisselende wolken
 In haar eeuwgen luister kleedt,
 Straalt de werken Uwer handen
 Met de bloemen Gods gemeen,
 Schijnt de kleurbedekte wanden
 Met het rijke leven één.

Nazang II

Niet tot een enkel volk hebt Gij gesproken,
 Uw klaarverstaanbaar woord vertroost hen allen;
 Het brood der schoonheid heeft Uw hand gebroken
 Voor laten honger van de duizendtallen.
 Uw schatten kunnen maar door deelen loonen,
 Uw erven leven aan het vreemdste strand:
 De grooten die niet binnen grenzen wonen,
 Hebben de wereld tot hun vaderland.

Zang III

Toch, als moeder van haar kindren
 Meest bemint den stoeren zoon
 Wien haar liefde niet kon hindren
 't Jong vertrek uit de ouderwoon,
 Die door eigen drang gedreven
 Om de breede wereld toog,
 Tot die wereld hem moest geven
 Allen lust van hart en oog, -

Tegenzang III

Als die moeder bij zijn keeren
 Niet den man gebronsd, vervreemd,
 Niet zijn rijkvervuld begeeren,
 Maar haar blonde kind herneemt,
 Zoo van alle land en steden
 Eischt U 't land en de oude stad
 Waar Gij 't leven hebt geleden,
 Waar Gij meest hebt liefgehad.

Nazang III

Hier heeft Uw aardsche jeugd in minnende oogen
 De heerlijkheid vermoed van haar verlangen,
 Uw geest, uit vizioenen neêrgetogen,
 Met zijn ontroerde deerenis omhangen
 De donkre zielen die om U bewogen,
 Tot, van Uw liefdes heilgen wil doorbeefd,
 Zij traden uit haar schaduw tot den hoogen
 Morgen van schoonheid in wier dag Gij leeft.

Zang IV

Schoonheid die de zuivre sterken
 Tot haar dienst beroept en werft,
 Dat hun vrome handen werken
 Heerlijkheid die nimmer sterft,
 Schoonheid in haar rijk beloven
 Houdt alleen dat hart haar woord,
 Wien de jaren nimmer dooven
 Heilge liefde tot zijn soort.

Tegenzang IV

Liefde, oneindig, onvermoede,
 Die uit gouden eenzaamheid
 Warm en levend wil verbloeden
 Tot het schoon dat geen benijdt, -
 Tot van durende verblijding
 Nachten wit van sterren staan,
 In wier reinigende wijding
 Al de volken binnengaan.

Nazang IV

Uw leven is niet in de duistre bladen
 Van 't oude boek dat somt Uw sombre dagen,
 Uw leven zijn de stralende genaden
 Die door den nacht haar blanken melkweg vagen:
 Aan uiterste' einder zien ons scheemrende oogen
 Uw helle zon die nimmer ondergaat,
 Boven de liefde van ons reikend pogen
 Strekt zich de zilveren geklonken straat.